

Rīgā, 2023

VADLĪNIJAS TRAUKSMES CĒLĒJU ZIŅOJUMU IZSKATĪŠANAI

Island
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

 Delna
SABIEDRĪBA PAR ATKĻĀTĪBU
TRANSPARENCY INTERNATIONAL
LATVIJAS NODAĻA

SABIEDRĪBA PAR ATKLĀTĪBU – DELNA

Biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna” ir starptautiskās pretkorupcijas organizācijas Transparency International (TI) nodaļa Latvijā. TI darbojas kopš 1993. gada, Delna – kopš 1998. gada 27. augustā.

Delna ir Latvijas vadošā nevalstiskā organizācija pretkorupcijas jomā un tās mērķis ir veidot atklātu, taisnīgu un demokrātisku sabiedrību, kas ir brīva no korupcijas politikā, valsts un privātajā sektorā, kā arī personu savstarpējās attiecībās.

www.delna.lv

DELNAS TRAUKSMES CELŠANAS CENTRS

Delnas Trauksmes celšanas centrs jau vairāk nekā 18 gadus strādā ar trauksmes cēlējiem un ziņotājiem – gan cilvēkiem, gan uzņēmumiem, kas vēlas ziņot par korupciju vai pārkāpumiem. Katru gadu mēs saņemam vairākus desmitus ziņojumu un ikvienam sniedzam konsultācijas un atbalstu.

Delnas eksperti uzklausa katru gadījumu, rūpīgi analizē saņemto informāciju un sniedz atbalstu, ievērojot konfidencialitātes principu. Savu iespēju un kompetences robežās sniedzam konsultācijas, palīdzam ar publicitāti, virzām lietu tālāk vai piesaistām neatkarīgus juristus. Delna neatklāj trauksmes cēlēju identitāti.

Sīkāka informācija www.celtrauksmi.lv

Šīs vadlīnijas bez maksas var lejupielādēt

www.delna.lv un www.celtrauksmi.lv.

Sagatavots un publicēts 2023. gada aprīlī.

Saturs

1. Iesnieguma iesniegšana un saņemšana.....	4
1.1. Trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa	
1.2. Rakstisks iesniegums	
1.3. Elektronisks iesniegums	
1.4. Mutvārdos izteikts iesniegums	
2. Rīcība ar iesniegumu pēc tā saņemšanas	6
3. Ziņojuma pirmšķietamā atbilstība	8
4. Lemšana par trauksmes cēlēja ziņojumu.....	9
5. Pēckomunikācija.....	11
Trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšana	12

Trauksmes celšanas likums Latvijā ir spēkā kopš 2019. gada 1. maija. Tas tika atjaunots 2021. gada rudenī, lai pārņemtu Eiropas Savienības Trauksmes celšanas Direktīvu, jaunais likums stājās spēkā 2022. gada 4. februārī.

Ir pagājuši jau vairāk nekā četri gadi kopš Latvijā ir spēkā esošs trauksmes cēlēju regulējums, un Delna ir apkopojusi gūtās atziņas par to, ko atbildīgajām personām iestādēs, uzņēmumos un organizācijās ir būtiski ņemt vērā, strādājot ar trauksmes cēlēju ziņojumiem.

IZMANTOTIE TERMIŅI UN SAĪSINĀJUMI

Direktīva – 2019. gada 23. oktobra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem.

Institūcijas – iestādes, uzņēmumi un organizācijas, kur izskata trauksmes cēlēju ziņojumus gan kā kompetentajās iestādēs, gan iekšējās trauksmes celšanas sistēmās.

Likums – Trauksmes celšanas likums, stājies spēkā 04.02.2022.

VK – Valsts kanceleja.

1. Iesnieguma iesniegšana un saņemšana

Personas iespējas iesniegt trauksmes cēlēja ziņojumu ir dažādas. Tās noteic gan Likuma 6. pants, gan Iesniegumu likuma 3. pants. Minētās normas pieļauj trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanu kādā no šīm formām:

- **Izmantojot trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu;**
- **Rakstisks iesniegums brīvā formā, norādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums;**
- **Elektronisks iesniegums brīvā formā, norādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums;**
- **Mutvārdos izteikts iesniegums.**

1.1. TRAUKSMES CĒLĒJA ZIŅOJUMA VEIDLAPA

Trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapa viennozīmīgi ir efektīvākais veids, kā nodrošināt, ka visa ziņojuma izskatīšanai nepieciešamā informācija, tiek sniegta. Tāpat veidlapas aizpildīšana personai var palīdzēt izvērtēt, vai sniegtā informācija tiešām atbilst trauksmes celšanas pazīmēm un vai iesniegums būtu uzskatāms par trauksmes cēlēja ziņojumu.

Likums neparedz pienākumu Institūcijām izstrādāt trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu. Tomēr VK ir izstrādājusi veidlapas paraugu, kas atbilst Likuma prasībām, un to Institūcijas var pielāgot savām vajadzībām.

Delna rekomendē visām iestādēm, uzņēmumiem un organizācijām, kurām Likumā ir noteikts pienākums ieviest iekšējās trauksmes celšanas sistēmas, kā arī kompetentajām institūcijām izstrādāt un piedāvāt potenciālajiem trauksmes cēlējiem trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu, kas sekmēs to, ka visa trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanai nepieciešamā informācija ir nodrošināta jau ziņojuma sākotnējā iesniegšanas stadijā.

1.2. RAKSTISKS IESNIEGUMS

Trauksmes cēlēja ziņojumu ir iespējams iesniegt arī brīvā formā, neizmantojot trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu. Likums paredz šādos gadījumos pienākumu personai iesniegumā ietvert norādi par to, ka konkrētais iesniegums ir paredzēts kā trauksmes cēlēja ziņojums.

Gadījumā, ja persona sākotnēji nav iesniegumā iekļāvusi norādi par trauksmes cēlēja ziņojumu, personai ir tiesības lūgt iesnieguma atzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu arī pēc tā iesniegšanas līdz brīdim, kad iesniegums ir izskatīts pēc būtības.

Tomēr būtiski atcerēties, ka kompetentajai institūcijai ir pienākums rosināt iesnieguma atzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu, ja tas atbilst trauksmes celšanas pazīmēm, tomēr nesatur norādi uz trauksmes celšanu.

Likums gan šādu pienākumu paredz tikai kompetentajām institūcijām, neko nesakot par iekšējām trauksmes celšanas sistēmām. Delna rekomendē šādu pat pieeju attiecināt arī uz iekšējā trauksmes celšanas sistēmā saņemtiem iesniegumiem – ja ir saņemts iesniegums, vērtēt tā atbilstību trauksmes celšanas pazīmēm un pieņemt attiecīgu lēmumu, neskatoties uz to, vai iesniegums satur norādi uz trauksmes celšanu.

1.3. ELEKTRONISKS IESNIEGUMS

Trauksmes cēlēja ziņojumu ir iespējams iesniegt elektroniski vairākos veidos. Institūcijās, kurās ir izveidota atsevišķa e-pasta adrese trauksmes cēlēju ziņojumu saņemšanai, uz šo adresi personas var sūtīt ar drošu elektronisko parakstu parakstītus iesniegumus.

Tomēr Delna rekomendē pieņemt un vērtēt informāciju, kas saņemta elektroniski arī citādā formātā, piemēram, dokuments bez droša elektroniskā paraksta, parakstīts un skenēts dokuments, vai arī vienkārši e-pasta vēstules teksts.

Protams, tas var radīt problēmas gadījumā, ja iesniegums atbilst trauksmes celšanas pazīmēm un nav iespējams pienācīgā kārtā pārbaudīt personas identitāti, lai pieņemtu lēmumu par personas atzīšanu par trauksmes cēlēju. Tomēr šis jautājums var tikt risināts pēc tam, kad ir izvērtēta iesnieguma atbilstība trauksmes celšanas pazīmēm. Delnas ieskatā šāda pieeja, pieņemot un vērtējot jebkādā veidā iesniegtus iesniegumu, var veicināt trauksmes celšanu un stiprināt personu uzticību tai.

Tāpat trauksmes cēlēja ziņojumu bez droša elektroniskā paraksta var iesniegt elektroniski arī www.latvija.lv vai tīmekļvietnē www.trauksmescelejs.lv.

1.4. MUTVĀRDOS IZTEIKTS IESNIEGUMS

Saskaņā ar Likumu trauksmes cēlēja ziņojumu ir iespējams iesniegt arī mutiski. Praksē mutiski saņemts iesniegums var būt tāds, ko persona izsaka klātienē vai arī telefonsarunā. Direktīva paredz arī balss ziņas nosūtīšanu kā mutiska iesnieguma veidu.

VK skaidro, ka klātienē mutvārdos saņemtu iesniegumu pats iesniedzējs vai trauksmes celšanas kontaktpersona fiksē rakstveidā, un persona pašrocīgi paraksta sastādīto rakstveida iesniegumu. Savukārt telefoniski saņemtu iesniegumu (balss ziņa vai telefona saruna) trauksmes celšanas kontaktpersona piefiksē, aizpildot trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu, un nosūta to personai parakstīšanai.

Delnas ieskatā šāda nepieciešamība mutiska iesnieguma gadījumā tāpat to fiksēt rakstveidā un parakstīt, var nesasniegt mutvārdu iesnieguma izvēles mērķi. Praksē bieži vien personas sniedz informāciju telefoniski, kas ir pietiekams pamats, lai tālāk vērtētu sniegtās informācijas atbilstību trauksmes celšanas pazīmēm. Apmainīšanās ar parakstītu dokumentu ir lieks solis, kas kavē trauksmes celšanas procesu, kā arī var graut personas

uzticību trauksmes celšanas sistēmai, radot priekšstatu par pārlietu lielu birokrātiju un formalitāti.

Delna rekomendē vērtēt ziņojumus un to saturu arī bez parakstīta dokumenta un, līdzīgi kā neparakstīta rakstveida iesnieguma gadījumā, risināt jautājumu ar personas pienācīgu identificēšanu vēlākā posmā gadījumā, ja būs jāpieņem lēmums par personas atzīšanu par trauksmes cēlēju.

PIEMĒRS:

Persona A novēro iespējamu prettiesisku rīcību savā darba vietā. Persona A vēršas kompetentajā institūcijā. Persona A savu iesniegumu iekļauj e-pasta vēstulē, bez elektroniskā paraksta. Kompetentā institūcija atbild: "Lai gan Jūsu sniegtā informācija satur pazīmes, par iespējamu pārkāpumu, tomēr [kompetentā institūcija] atstāj iesniegumu bez izskatīšanas, jo tas nav parakstīts."

Šāda situācija, pirmkārt, ir pretrunā Valsts kancelejas izstrādātajām vadlīnijām, kas rekomendē ievērot labas pārvaldības principu un izskatīt arī iesniegumus, kas nav parakstīti. Otrkārt, ir būtiski atcerēties Trauksmes celšanas likuma mērķi un jēgu, kas ir pasargāt personas, kuras ir uzdrīkstējušās ziņot par novērotiem pārkāpumiem. Situācija, kurā personas iesniegumu nemaz neizskata, jo tas neatbilst formālām prasībām, neskatoties uz to, ka pati institūcija atzīst, ka tas atbilst trauksmes celšanas pazīmēm, neatbilst ne labajai praksei, ne labas pārvaldības principam.

2. Rīcība ar iesniegumu pēc tā saņemšanas

Likums paredz, ka pēc tam, kad ir saņemts personas iesniegums, institūcijai 7 dienu laikā jāveic šādas darbības:

- 1 jānosūta trauksmes cēljam apstiprinājums par ziņojuma saņemšanu;**
- 2 jāizvērtē ziņojuma pirmšķietamā atbilstība trauksmes celšanas pazīmēm;**
- 3 jāpieņem lēmums par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu.**

Šajā nodaļā apskatīsim Institūcijas rīcību ar tikko saņemtu iesniegumu. Jautājumus par iesnieguma vērtēšanu un lēmuma pieņemšanu apskatīsim nākamajās nodaļās.

Kā to apskatījām iepriekšējā nodaļā, gadījumā, ja persona ir iesniegusi iesniegumu, nenorādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, Institūcijai ir pienākums iesniegumu ierosināt atzīt par trauksmes cēlēja ziņojumu, ja tas atbilst trauksmes celšanas pazīmēm. Konkrētas trauksmes celšanas pazīmes apskatīsim nākamajā nodaļā.

Tāpat ir būtiski atcerēties, ka Institūcijai ir pienākums iesniegumu pārsūtīt citai Institūcijai, ja tā nav kompetenta izskatīt konkrēto jautājumu. Ja jautājums ir vairāku Institūciju kompetencē, to var izskatīt kopīgi.

Šādā situācijā var rasties problēmsituācijas, kur persona var būt vērsusies Institūcijā, kas nav kompetenta izskatīt iesniegumu, jo iesnieguma saturā ir aprakstīts pārkāpums, ko persona novērojusi kompetentajā institūcijā. Likums paredz pienākumu pārsūtīt iesniegumu un tikai informēt iesniedzēju par pārsūtīšanas faktu. Tomēr, Delnas ieskatā, labā prakse šajā jautājumā būtu:

- 1 izvērtēt iesnieguma saturu un secināt, vai pārsūtīšana neapdraud iesniedzēja intereses tikt pasargātam no nelabvēlīgajām sekām;**
- 2 un šaubu gadījumā tomēr pirms pārsūtīšanas noskaidrot no iesniedzēja, vai tam nav iebildumu pret pārsūtīšanas faktu.**

Lai arī šāds ceļš var prasīt vairāk resursu, tomēr tas palīdzētu efektīvāk sasniegt Trauksmes celšanas likuma mērķi – nodrošināt trauksmes cēlēju pienācīgu aizsardzību.

PIEMĒRS:

Persona A ir nodarbināta kompetentajā institūcijā V, kura ir atbildīga par nodokļu jautājumiem. Persona A savā darba vietā novēro algu maksāšanu "aploksnē". Persona A vērsas kompetentajā institūcijā T, kura atbild par korupcijas jautājumiem. Kompetentā institūcija T pārsūta personas A iesniegumu pēc piekritības kompetentajai institūcijai V.

Rezultātā personas A darba devējs uzzina par to, ka persona A ir iesniegusi trauksmes cēlēja ziņojumu par darba vietā novērotajiem pārkāpumiem. Tam seko personas A atbrīvošana no amata un tiesvedības process, lai pierādītu, ka persona A ir atbrīvota no amata prettiesiski

NO ŠĀDAS SITUĀCIJAS IESAISTĪTĀS PUSES VARĒTU IZVAIRĪTIES, JA:

- 1. personas A iesniegums netiktu pārsūtīts, un kompetentā institūcija T atbildētu personai A, ka jautājums nav kompetentās institūcijas T kompetencē, un tā nevar izskatīt iesniegumu;**
- 2. informētu personu A par paredzēto iesnieguma pārsūtīšanu kompetentajai institūcijas V, dodot personai A sniegt viedokli un informēt, ka šāda rīcība ievērojami apdraudētu personas tiesības.**

3. Zinojuma pirmšķietamā atbilstība

Būtiski ir uzsvērt, ka pirmajā trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas posmā, kad tiek pieņemts lēmums par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu, ir jāņem vērā tikai tā pirmšķietamā atbilstība trauksmes celšanas pazīmēm.

Trauksmes celšanas pazīmes ir atrodamas Likumā trauksmes cēlēja definīcijā un tās ir:

- 1 iesniegumu iesniegusi fiziska persona;**
- 2 iesniegums satur informāciju par iespējamu pārkāpumu;**
- 3 aprakstītais pārkāpums var kaitēt sabiedrības interesēm;**

- 4 iesniedzējs sniegto informācija uzskata par patiesu;**
- 5 informācija gūta darba vidē (veicot darba pienākumus, stājoties darbā vai esot praksē);**
- 6 iesniedzējam informācijas sniegšanas dēļ varētu tikt radītas nelabvēlīgas sekas.**

Diemžēl praksē Delna ir novērojusi, ka Institūcijas mēdz vērtēt iesniegumu pēc būtības jau pirms ir pieņemts lēmums par tā atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Rezultātā, gadījumā, ja Institūcija atzīst, ka iesniegumā aprakstītajā gadījumā pārkāpums tomēr nav pierādīts, personai nepiešķir trauksmes cēlēja statusu. Nedrīkst aizmirst, ka sākotnēji ir jāvērtē apstākļi, vai personas iesniegums satur informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas varētu kaitēt sabiedrības interesēm, un persona šo informāciju uzskata par patiesu. Tālāk, sākot lietās izskatīšanu pēc būtības, var atklāties jauna informācija, kas nav bijusi trauksmes cēlēja rīcībā, un pārkāpuma fakts var neapstiprināties. Tomēr apstāklim, ka saskaņā ar normatīvajiem aktiem situācijā tomēr nav pierādīts pārkāpums, nav izšķirošas nozīmes jautājumā par trauksmes cēlēja statusa piešķiršanu.

Trauksmes celšanas likuma mērķis ir veicināt trauksmes celšanu, nodrošināt trauksmes celšanas mehānismu izveidi un darbību, kā arī nodrošināt pienācīgu trauksmes cēlēju aizsardzību. Situācija, kurā personai ir jāpārzina visi normatīvie akti, lai zinātu, vai aprakstītajā situācijā ir konstatējams un pierādāms pārkāpums, neveicina trauksmes celšanu. Turklāt atteikums piešķirt trauksmes cēlēja statusu tāpēc, ka personas

sniegtā informācija nav apstiprinājusies, nenodrošina pienācīgu trauksmes cēlēju aizsardzību.

Svarīgi atcerēties, ka trauksmes celšanas mehānisms ir paredzēts, lai aizsargātu personas, kuras uzdrīkstas un sper soli, lai risinātu situācijas, kuras tās ir novērojušas savā darba

PIEMĒRS:

Persona A strādā pašvaldībā V. Persona A savā darba vietā novēro iespējamu korupciju kādā iepirkumā. Persona A vēršas kompetentajā institūcijā ar trauksmes cēlēja ziņojumu, izklāstot savas aizdomas par iespējamo pārkāpumu. Kompetentā institūcija izvērtē personas A iesniegumu un konstatē, ka konkrētajos apstākļos tomēr nav noticis pārkāpums, tāpēc pieņem lēmumu personas A iesniegumu neatzīt par trauksmes cēlēja ziņojumu.

Personas A darba vietā parādās informācija, ka persona A ir iesniegusi ziņojumu par darba vietu, tāpēc persona A sāk piedzīvot mobingu un bosingu savā darba vietā. Rezultātā persona A pamet darba vietu.

Šajā situācijā ir būtiska nozīme apstāklim, ka personas iesniegumu sākotnēji neatzina par trauksmes cēlēja ziņojumu, neskatoties uz to, ka tas atbilda trauksmes celšanas pazīmēm. Ja personai būtu piemērots trauksmes cēlēja statuss, tad personai A būtu Likumā nostiprinātās garantijas uz identitātes aizsardzību, kā arī atbildīgajām personām varētu iestāties administratīvā atbildība par nelabvēlīgu seku radīšanu trauksmes cēlējam.

vidē. Aizsardzības garantijas personai ir nepieciešamas līdz ar ziņošanas brīdi, jo tūlītēji iestājas negatīvo seku risks.

4. Lemšana par trauksmes cēlēja ziņojumu

Kad ir izvērtēta iesnieguma pirmšķietamā atbilstība, Likums paredz pienākumu lemt par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Lēmums, tāpat kā sākotnējais apstiprinājums un pirmšķietamā atbilstības izvērtēšana, pieņemams septiņu dienu laikā no iesnieguma saņemšanas. Pēc lēmuma pieņemšanas par to iesniedzējs jāinformē triju dienu laikā. Delna rekomendē šajā ziņojumu izskatīšanas posmā pieturēties pie pieejas, ka, ja iesniegums atbilst Likumā noteiktajām trauksmes celšanas pazīmēm, tad jāpieņem lēmums atzīt iesniegumu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Savukārt, ja iesniegums neatbilst kādai no pazīmēm, tad pieņem lēmumu neatzīt to par trauksmes cēlēja ziņojumu, lēmumā pamatojot to, kura no pazīmēm konkrētajā gadījumā nav izpildījusies.

Tomēr praksē ir vērojamas problēmas situācijās, kur Institūcija tomēr nav vadījusies strikti pēc trauksmes celšanas pazīmēm, vai arī tās interpretējusi pretēji Likuma mērķim. Šajā posmā rodas jautājums par to, kādas ir personas tiesības prasīt pieņemtā lēmuma pārskatīšanu, un kā Institūcijai rīkoties, ja šāds lūgums tiek saņemts.

No vienas puses Likums paredz aktīvu pienākumu Institūcijai pieņemt lēmumu par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Tomēr tajā pat laikā Augstākā tiesa ir sniegusi savu skaidrojumu par to, kāds statuss ir lēmumam par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu.

PIEMĒRS:

Persona A vēršas kompetentajā institūcijā ar trauksmes cēlēja ziņojumu. Persona A iesniegumam pievieno dokumentus, kas satur ierobežotas pieejamības informāciju. Kompetentā institūcija B pieņem lēmumu neatzīt personas iesniegumu par trauksmes cēlēja ziņojumu, jo institūcija jau sākotnēji secina, ka aprakstītajā gadījumā nav konstatējams pārkāpums.

Ņemot vērā, ka personai A nav tiesību apstrīdēt pieņemto lēmumu, personai A nav trauksmes cēlēja statusa, kas nozīmē, ka kompetentajai institūcijai un citām iesaistītajām personām nav pienākuma aizsargāt personas identitāti. Tāpat Trauksmes celšanas likuma izpratnē uz personu A nav attiecināma atbrīvošana no juridiskās atbildības par neizpaužamu ziņu izpaušanu.

Personas identitāte tiek atklāta, informācija par ziņošanas faktu nonāk līdz personas A darba devējam, un seko personas A atbrīvošana no amata. Papildus tam, pret personu tiek ierosināta lieta par ierobežotas pieejamības informācijas izpaušanu.

Lai aizsargātu savas tiesības, persona A vēršas tiesā ar pieteikumu par prettiesisku atbrīvošanu no amata. Tiesas procesā tiesa vērtē personas atbilstību trauksmes celšanas pazīmēm un secina, ka persona ir uzskatāma par trauksmes cēlēju. Tiesas spriedums ir personai A labvēlīgs, un atbrīvošana no amata atzīta par prettiesisku.

Šāda situācija varēja izveidoties tikai tāpēc, ka jau sākotnēji personai nepamatoti tika atteikts trauksmes cēlēja statuss un personai nebija tiesību apstrīdēt vai pārsūdzēt šādu lēmumu.

5. Pēckomunikācija

Trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšana pēc būtības notiek atbilstoši katras Institūcijas izstrādātajai kārtībai, Likums to konkrēti neregulē, un prakse šajā jautājumā arī variē atkarībā no Institūcijas darba specifikas vai lieluma.

Tomēr trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas procesā svarīgs ir arī pēckomunikācijas pienākums. Likums paredz pienākumu informēt trauksmes cēlēju par ziņojuma izskatīšanas gaitu ne vēlāk kā 2 mēnešu laikā no dienas, kad personas iesniegums atzīts par trauksmes cēlēja ziņojumu. Un tāpat institūcijai ir pienākums informēt trauksmes cēlēju par ziņojuma izskatīšanas pabeigšanu, konstatētajiem faktiem un veiktajām darbībām. Šāda rīcība veicina to, ka trauksmes cēlēji, saņemot atgriezenisko saiti, vairāk uzticas sistēmai. Būtiski uzsvērt, ka trauksmes cēlēja informēšanas pienākums divu mēnešu laikā nenozīmē, ka ziņojums pēc būtības būtu jāizskata divus mēnešus. Tāpat šis termiņš nenozīmē, ka ziņojuma izskatīšanas gaitā Institūcija var komunicēt ar trauksmes cēlēju tikai vienu reizi. Delna rekomendē šo komunikāciju veikt iespējami daudz, informējot trauksmes cēlēju par lietas izskatīšanas gaitu (ciktāl to atļauj citi normatīvie akti).

PIEMĒRS:

Persona A strādā valsts iestādē, kurā novēro pārkāpumu saistībā ar dokumentu viltošanu. Persona A par gadījumu noformē trauksmes cēlēja ziņojumu, kuru iesniedz iestādes iekšējā trauksmes celšanas sistēmā. Personu informē par to, ka iesniegums ir saņemts, tas atzīstams par trauksmes cēlēja ziņojumu, un, ka tas tiek pārsūtīts atbildīgajai struktūrvienībai.

Ir pagājuši vairāk nekā divi mēneši kopš personas A iesniegums tika atzīts par trauksmes cēlēja ziņojumu, bet nekāda informācija par situācijas virzību personai A nav sniegta. Personai A rodas bažas par to, ka vainīgās personas varētu būt informētas par ziņojumu, un šobrīd varētu notikt situācijas "sakārtošana". Tāpat persona A vēlas vērsties kompetentajā institūcijā, tomēr baidās, ka kompetentā institūcija varētu atteikt ziņojuma izskatīšanu, jo tā izskatīšana notiek iekšējā trauksmes celšanas sistēmā.

Rezultātā mazinās personas uzticība trauksmes celšanas mehānismam, kā arī pastāv risks liekam administratīvajam slogam kompetentajām institūcijām skatot ziņojumu, kas jau ir izskatīšanā citā Institūcijā.

Papildus trauksmes cēlēja informēšanas pienākumam Likums noteic pienākumu Institūcijām informēt sabiedrību par pārkāpumiem, kurus palīdzējis atklāt trauksmes cēlējs. Būtiski atcerēties, ka šāda publiska sabiedrības informēšana nedrīkst apdraudēt un atklāt trauksmes cēlēja identitāti. Tāpat ir svarīgi, ka trauksmes cēlējs var iebilst pret šādas informācijas publiskošanu, un šāds iebildums ir iekļaujams jau sākotnēji trauksmes cēlēja ziņojumā.

Trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšana

